

sinema

65

AYLIK SINEMA SANATI DERGISI

★

SAYI: 5 (MAYIS 1965)

★

150 KURU

Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni:

Selim Sabit PÜLTEN

Yazı İşleri Yönetmeni:

Giovanni SCOGNAMİLLO

Teknik Sekreter :

Agâh ÖZGÜÇ

Ankara Temsilcisi :

Nijat ÖZÖN

Bu Sayıda Yazarlar :

Agâh ÖZGÜÇ

Hakkı ÖZKAN

Nijat ÖZÖN

Selim SABİT

Giovanni SCOGNAMİLLO

Yönetim Yeri :

SET KİTABEVİ

Balipaşa Yokuşu 118/A

Beyazıt - İstanbul

Abone: Yıllık 10 Lira

İlan: Arka Kapak 600 TL.

İç Kapak 400 TL.

İç Sayfalarda Tam 200 TL.

İç Sayfalarda Yarım 100 TL.

İç Sayfalarda Dörttebir 50 TL.

Sinema ve Yayın ilânları % 50 indirilmiştir. Değişme ilân yayınlanır.

Dizgi ve Tipo Baskı:

Çelikçift Basımevi

Basıldığı tarih: 16 - 5 - 1965

Kapak Resmi :

Pervin Par, Birsen Menekşeli, Ayfer Feray, Devlet Devrim ve Nilüfer Aydan, Halil Refiğ'in (Haremde Dört Kadın) ında.

dokümanter filimler

Dokümanter film deyince ilk aklıma gelenler «Ateşli Dağlar ve Ses-siz Dünya.» oluyor nedense, Görmüşsünüzdür herhalde. Ne kadar güzeldi, faydalı, büyük çalışma ürünüydü. İnsanlığa kendilerini adamışların hikâ-yesiydi.

İki yıl önce Taksimdeki Fransız kültür heyetinin sunduğu dört dokü-manter film görmüştük. Bir tanesi «Hiroşima Sevgilim.» in değerli ustası Alain Resnais'indi. Bir kütüphaneyi anlatıyordu. Ama bir polisiye film gibi sunulmuştu. Rahatça, merakla seyredilecek hale getirilmişti konu. Usta rejisör, «Hiroşima Sevgilim.» i çevirmeden önce dokümanter çalış-maları yapmıştı. Bu da onlardan biriydi. Öteki ustaların yaptıklarından hatırımda kalan bir geminin bir nehir yolculuğunun meraklı ve öğretici ta-raflarıydı. Birde halıcılık ve boyacılık hakkındaki dokümanteri hatırlıyo-rum. Kendimi o kadar zorladığım halde dördüncü filmın konusu bir türlü aklıma gelmedi. Filimler gösterildikten sonra çeşitli kişiler dokümanter fi-lim üstüne konuşmuşlar, batıdaki ustaların çoğunun ilk filimlerinin dö-kümanter olduğunu anlatmışlardı. Sonunda sayın Baha Gelenbevi bir ko-nuşma yapmış, yanlış hatırlamadıysam sinemalarımızda her hafta değişen filimlerle beraber bir dokümanterin oynatılmasını öngören bir kanun oldu-ğunu hatırlatmıştı. Ve sinema severlerden, sinemalarımızda da böyle fi-limler oynatılması için imza toplamıştı. Bu kanunu işler hale getirmek istiyordu. Gerekli yerlere baş vuracaktı. Böylelikle dokümanter filmcilik teşvik edilecekti. Sonra o işin ne olduğunu bilmiyorum. Kendisini görüp soramadım. Sinemalarımızda bir kıpırdanma olmadığına göre yatmış ola-cak bir daha da değinilmediği için kimbilir ne kadar uyur bu konu Yerli dokümanterler yerine arada sırada gördüğümüz yabancı dokümanterlerle ve eskiden yapılmış olanlarla yetineceğiz anlaşılın. «Hitit Güneşi, Siyah Ka-lem, Anadolu'da Roma mozaikleri, Karanlıkta Renkler, Anadolu Yolların-da, Nehir ve Uygarlık, Surname, Renk Duvarı» Bizde yapılanlardan sözü edilecekler yukarıda isimlerini saydığımız dokümanterler.

Birkaç idealist çıkıyor aramızdan Gücü nisbetinde bizi batıda tanıtmaya çalışıyor. İdealizmi takdir ederiz. Ama bu çalışmalar elbette tatmin edici değil. Filimlerimizi böyle bir mecburiyete sokmazsak dokümanter ya-pacakların sayısı parmakla gösterilecek kadar az olacak. Oysa böyle bir çaba bizi hem içeride, hem dışarıda tanıtması bakımından faydalı olurdu. Hattâ çok önem verdiğimiz turizmi bile teşvik edebilirdi. Yurdumuzu adım adım tanır, öğrenir öğretilirdik. Ama siz diyeceksiniz ki bizim filmciliğimizin hali malûm. Daha doğru dürüst bir film bile çeviremiyorlar, nasıl olur da dokümanter gibi büyük çalışma, araştırma gerektiren filimler yaparlar? Yapsalar hangi sinemalar oynatır? Hangi himayeyi görür? Orası ayrı me-sele tabii. Biz ümit ediyoruz.

sil baştan

Sanatların en genci olan sinemanın, emekleme döneminde olsun, duraklama döneminde olsun ya da bir çıkmaza saplandığı dönemlerde olsun, kendinden daha yaşlı, daha tecrübeli sanatlardan yararlanmağa çalışmasından tabii ne olabilir? Sinema, bütün öbür sanatların az çok bir birleşimi olduğundan bu yararlanma bir bakıma kaçınılmaz, zorunlu niteliktedir. Bundan başka sinemanın yaşaması, gelişmesi için gerekli ortamı yaratmada da öbür sanatların büyük bir önemi var: Bir ülkenin çeşitli sanat kollarındaki başarısı ne kadar büyük, geleneği ne kadar zengin olursa, sinemanın bundan doğrudan doğruya yararlanması kadar, tutunması, desteklenmesi için gerekli ortam da o kadar kolaylıkla sağlanmış olur; çünkü ortada sanat eğitimi genişmiş bir seyirci kitlesi bulunur. Eski, geleneksel sanat kollarının büyük gelişme gösterdiği ülkelerde bunların sinemaya ağır basması, etkilerinin sinemaya zarar verebilecek ölçülere varması da mümkündür. Fakat sağlam bir sinema anlayışı ve duygusu, böyle bir tehlikeyi her vakit önleyebilir, zararlı olabilecek etkileri sinemanın yararına çevirebilir.

Ya böyle bir gelenek olmazsa, çeşitli sanat kollarında elle tutulabilir sonuçlar bırakmamış ne olur? Böyle bir ülkede sinemanın yukarıda belirtilen destekten yoksun kalacağı açıktır. Ortam bakımından da sinema kendi seyircisini kendisi yaratmak zorunda kalacaktır; ama bu bir bakıma da elverişli sayılabilecek durumdur; çünkü eski, geleneksel sanatların seyircisi sinemaya ne de olsa bir takım önyargılarla gelir, bu seyircinin sinemayla ilk karşılaşmalarında bu önyargılar çok vakt bu alış verişin aleyhine işler. Sanat bakımından «az gelişmiş» ülkede böyle bir tehlike yoktur, böyle bir ülkenin

seyircisi sinemaya önyargısız gelir. Sanat bakımından «az gelişmiş» ülkenin bu alanda zengin bir tecrübesi yoksa da, büsbütün de sanat geleneğinden yoksun değildir. Böyle bir durumun da başlıca iki sonucu olabilir: Sinema bakımından son derece, az önemsiz bir «ham madde» sağlayacak bu tecrübe sinemacı tarafından yok sayılır, tamamiyle bir kenara itilir, böylece sinemacı ulusal sinemayı tamamiyle sinema özelliklerine dayanarak yavaş yavaş geliştirebilir; başka sanatların etkisini «asgari» ölçüyle indiren böyle bir durum, doğrudan doğruya salt sinemaya geçişi sağladığı için bir bakıma çok yararlı da olabilir.

Sinemacı, kendi ülkesinde bulamadığı ulusal değerler için yabancılardan aktarmalara kalkmaz, yabancılara özgü nitelikleri ulusal kılığa sokmak çabasına kendini kaptırmazsa, bu yol güçlüklerle dolu olmakla birlikte sağlam bir sinemanın yavaş yavaş doğmasına varabilir. Ya da sinemacı körü körüne bir «ulusal» değerler kaygısıyla, sinemaya hiç yatkın olmayan bu «az buçuk» sanat tecrübesini, geleneğini sinemaya temel yapmağa kalkışır, bir başka çıkmaza saplanır.

Bizim durumumuzu, bu ikinci bölümdeki ülkelerin, sanat yönünden «az gelişmiş» ülkelerin açısından ele almak gerekir. Okul kitaplarına kadar geçen gerçek, batıdaki belli başlı edebiyat türlerinin ancak Tanzimat'tan sonra yurdumuza girmiş olduğudur. Bu türlerin yurdumuza girişi böylelikle aşağı yukarı ancak bir yüzyıl önceye uzanabilmektedir. Üstelik bu sadece giriştir, gelişmeleri hem çok uzun sürmüş hem de büyük bir düzensizlik göstermiştir. Dil değişiklikleri, tarihî engel-

nijat özön

ler, teknik güçlükler, ilginin şu ya da bu türe daha çok yönelmesi bu gelişmeleri hem çok inışli çıkışlı yapmış, hem bazılarının daha çabuk ilerlerken, öbürlerinin alabildiğine yavaş yol almasına sebep olmuştur. Yalnız roman - hikâye türü ile tiyatro türünün gelişmesini karşılaştırmak bunu açıkça ortaya koyar. Sonra, batıdan alınan bu yeni türler, çok defa ne batılı ne ulusal olabilmemiş, ortaya sık sık melez ürünler çıkmıştır. Bütün bunların, sinemanız için sağlam, güvenilir bir kaynak olamayacağı açıktır. Sinemanın yararlanabileceği malzeme ancak çok yakın yıllara kadar çıkırılsa bulunabilir.

Tanzimattan sonraki türlerin aşağı yukarı karşılığı olan daha ilkel biçimlerine Tanzimat tan önceki çağlarda raslanmıyor değil, Halk hikâyeleri, halk romanları, masallar, batılı roman - hikâyenin; meddah - mukallit, orta oyunu, Karagöz batılı tiyatronun - ya da daha geniş anlamda temaşanın - yerini tutuyor. Ama batılı karşılıklarının yurdumuzdaki gelişmesinde bile rol oynayamamış olan bu eski sanatların sinemaya ne hayrı dokunabilir? Daha 1925 de Macar Türkoloğu Ignas Kunoş «Türk tarih-i edebiyatında Karagöz oyunlarının hiçbir tesiri görünmüyor, halbuki Türk komedisinin vücade gelmesinde bunların çok hizmeti olacaktır. Türk müellifleri saçma Fransız komedilerine bakacaklarına, Karagöz oyununa dikkat etmiş olsalar millî oyunlar çıkarırlardı» diyordu. Boşuna bir yakınma bu. Çünkü Karagöz, meddah, ortaoyunu göçüp gitmiş bir uygarlığın, kültürün ürünüydüler. Kendinden sonrakilere birkaç tekerleme, birkaç nükte, birkaç durum dışında birşey bırakamayacak kadar eskimişler, güçlerini yitirmişlerdi. Naşit'in Karagöz kıyafetine girerek Karagöz'ü perdeden sahneye indirme, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Tarzan'lı, Mickey Mouse'lu tiplerle Kara-

göz'ü «çağdaşlaştırma» çabaları şimdi ancak gülümsemeyle hatırlanabiliyor. Sinemaya gelince ister ortaoyunu, Karagöz olsun, ister halk hikâyeleri, romanları, masalları olsun, ancak çok dar bir çerçevede, ancak belirli bir kaç sinema türünde yararlanılabilecek malzeme sağlayabilir, birkaç canlı - filmin, birkaç masal-filmin, birkaç «fantezinin, birkaç folklor filminin harcı olabilir.

Gerçekte bunlar için söylenebilecek asıl söz, «yararından vazgeçtik, zararı dokunmasın yeter» dir. Yukarıda, sinemacıların korü körüne bir ulusal değerler kaygısıyla, sinemaya hiç yakın olmayan bu ilkel sanat tecrübelerini, geleneğini sinemada kullanma çabalarının doğurabileceği tehlikeyi belirtmiştik. Bizim sinemacıların gerçi böyle bir çabası, hiç değilse göze çarpacak ölçüde, yok. Ama bu, sinemacılarımızın farkında olmaksızın, bilinçaltı itişlerle ya da çevrenin etkisiyle kendilerini bunlardan kurtarabildiği anlamına da gelmez. Aksine, bunların zararlı etkisini filimlerimizin ezici bir çoğunluğunda görmek mümkündür. Halk hikâyelerinin, romanlarının, masallarının ilkel yapısı, olağanüstü raslantıları, kalıp-tipleri, şematik yapılarına filimlerimizin yüzde doksanında raslanmaktadır. Karagöz'ün, ortaoyununun, meddah geleneğinin sinemamızdaki izleri daha derin, daha bol ve daha zararlıdır. Birer temaşa kolu olmakla birlikte, gözden çok kulağa hitabeden bu sanatlardan şimdi geriye tortu olarak büsbütün ve yalnız sözler kalmıştır. ve bunlar, herşeyden önce göze hitabeden sinemada korkunç yaralar açmaktadır. Sinemanın dışında geniş seyirci kütlesinin de yakından tanıdığı tek temaşa kolu olan tulûat kumpanyaları, gezici tiyatrolar yardımıyla günümüze kadar uzanan bu etkiler, böylelikle hem sinemacıyı hem de seyirciyi kısıvrak bağlayabilmektedir. →

Şu halde, başlangıçta da söylediğimiz gibi, sanat yönünden az gelişmiş ülke niteliğini taşıyan yurdumuz, eski, geleneksel sanatların ham maddesinden yoksun olduğuna -yukarıda geri kalmışlığı belirtilen roman-hikâye, temaşa sanatlarına resmi, müziği, dansın da katılabileceğini söylemeğe lüzum yok-, eldeki az buçuk malzemenin de sinemaya yarardan çok zarar getirdiği ortada olduğuna göre, sinemacılarımızın sil baştan yapması, filmin bütün ham maddesini kendi çabasıyla her günkü tecrübelerinden sağlaması, böylelikle katkısız bir sinemaya varmasından başka çıkar yol yoktur. Bu konuda, seyirci yönünden doğabilecek bütün endişeler yersizdir. Az gelişmiş ülkelerin seyircisi, daha önce de belirtildiği üzere, gelişmiş ülkelerin seyircisinden daha az önyargılıdır.

ve bu seyircilerde önyargıyı ancak sinemacı yaratabilir: Sinemacı tulûat geleneğinde, halk hikâyesi, halk romanı geleneğinde, Karagöz geleneğinde devam ettikçe bu önyargı sürecektir; sinemacı, kendi çabasıyla katkısız bir sinema yaratırsa, seyirci yepyeni bir sanatın özelliklerini, gereklerini, şartlarını ister istemez benimseyecek; yetişkin seyirci de artık izine ve özlemine raslanmayan, yeni kuşakların ise hiç bilmediği bu eskimiş, zamanını doldurmuş tortuları yetişkin olmiyan seyirci de unutup gidecektir. Bu konuda seyirciyi bir bahane olarak ileri sürenler ya kendi alışkanlıklarını, korkularını seyircilere yükleyenlerdir ya da alıştıkları yoldan ayrılamıyacak kadar tembел, güçsüz ve yeteneksiz olanlardır.

Artist film

Sunar

HAYAT KAVGASI

Tamer Yiğit ★ Semra Sar ★ Erol Taş ★
Pervin Par ★ Semih Seren ★ Muhterem
Nur.

Rej.: Tunç Başaran

KARA MEMED

Tanju Gürsu ★ Ekrem Bora ★ Pervin
Par ★ Devlet Devrim ★ Semiramis
Pekkan

Rej.: Tunç Başaran

ON KORKUSUZ ADAM

Yılmaz Güney ★ Tamer Yiğit ★ Erol
Taş ★ Tijen Par ★ Sevda Ferdağ ★ Tunç
Oral

Rej.: Tunç Başaran

(Değişme: 1)

başlangıcından bu yana yerli filim rejisörlerimiz

AGÂH ÖZGÜÇ

- 1914 Weinberg
- 1922 Ahmet Fehim Efendi, Şadi Bey, Sedat Simavi, Celâl Esat Arseven, Küçük Kemal,
- 1923 Muhsin Ertuğrul, Nazım Hikmet Ran
- 1939 Karl Höhner, Şadan Kâmil, Mümtaz Ener, Baha Gelenbevi, Faruk Keleş, Vedat Örfi Bengü, Ferdi Tayfur,
- 1946 Çetin Karamanbey, Turgut Demirağ, Şakir Sırmalı, Hadi Hün, Kâni Kıpçak, Seyfi Havaeri
- 1949 Aydın Arakon, Lütfü Akad, Semih Evin, Orhan Arıburnu, Münür Hayri, Egeli, Sami Ayanoglu, Kadri Ogelman, Şinasi Ozonuk, Muammer Çubukçu, Nedim Otyam, Mehmet Muhtar, Halük Sarıcı, Vedat Karaokçu, Ekmele Hürol, Esat Özgül.
- 1952 Metin Erksan, Atıf Yılmaz, Muharrem Gürses, Dr. Alyanak, İhsan Tomaç, Orhan Erçin, Memduh Ün, Orhan Atadeniz, Renan Fosforoğlu.
- 1954 Osman Fahir Seden, Mahir Canova, Zeki Alpan, Nihat Aybars, Talat Artemel, Ağah Ün, Refik Kemal, Orhan Dilmen, Suavi Tedü, Mehdi Özgürel.
- 1957 Turgut Etingü, Avni Dilligil, Sırrı Gültekin, Orhan Elmas, Nejat Saydam, Nişan Hançer, Ömer Aykut, Kemal Çakuş, İhsan Nuyan, Hüseyin Peyda (Hüseyin Kazasgil - Hüseyin Ormen), Selâhattin Burçkin, Ömer Faruk, Kemal Kan, Rahmi Kafadar, Tekin Akpolat, Suphi Kaner, Hulki Saner, Fikri Rutkay, Hicri Akbaşlı, Abdurrahman

İlhan Engin

- Palay, Muhteşem Durukan, Ziya Metin, Nuri Akıncı, Süha Doğan, İhsan Yurdakul, Hüseyin Kaşif, Behiül Dal, Nevzat Pesen, Umit Utku, İhsan Sedat, Mümtaz Alpaslan, Baki Çallioğlu, Muzaffer Aslan, Nuri Ergün, Nejat Duru, Asaf Tengiz, Hüsnü Cantürk, Ural Ozan, Orhan Ateş, Necati İlkaç, Turan Day,
- 1960 Türker İnanoğlu, Burhan Bolan, Fikren Uçak, Ertem Göreç, Halit Refiğ, Yavuz Yalınkılıç, Cevat Okçugil, Atilla Tokatlı, Natuk Baytan, Ulkü Erakalın, Aram Gülyüz, Mehmet Dinler, Süreyya Duru, Muzaffer Tema,
- 1963 Yücel Hekimoğlu, Ertem Egilmez, Kenan Pars, Tarık Dursun Kakinç, Orhan Aksoy, Fevzi Tuna, İlhan Engin, Danyal Topatan, Ferit Ceylan, Zeki Okten, Zafer Davutoğlu, Yılmaz Atadeniz, Ziya Demirel, Haşim Turyan, Ozkan Subutay,
- 1964 Hasan Kazankaya, Oksal Pekmezoğlu, Nizamettin Uludağ, Kemal İnci, Hayri Caner, Remzi Contürk, Tunç Başaran,
- 1965 Cevat Şahiner, Feyturiye Esen, Haldun Dormen,

halk eğitiminde sinema

C.H.P. program ve tüzüğü (eski,) eğitim politikası; 103/d bölümünde «sinema sanatının gelişmesini sağlayan şartları hazırlamayı ve bundan öğretim vasıtası olarak faydalanılmasını gerekli görür» deniyordu.

C.H.P. bu sözünü «Susuz Yaz» gürültüsüyle hatırladı. Ali İhsan Göğüş'ün eliyle birşeyler yapmağa, başladı. Olaylar elvermedi ve şu sıra yine, iç ve dış politika külleri, hükümet değişikliğinde etkisiyle «sinema sanatı» yönündeki gelişme yi sağlayacak şartları orttı.

Ama önceki yıllardan beri ağır aksak gelen «Öğretim vasıtası» niteliğiyle sinema üzerinde de duruluyordu, Birbirleriyle yakınlığı, cümleler içinde kalan «Sanat gelişmesi ve öğretim faydası» ile sinema, bunu pratikte de sağlayabilseydi, düğüm çözümlüverirdi. Yazımızı daha önce **Varlık** Dergisi 606. sayıda yayınlanan, aktüalitesini kaybetmeyen şekilde sürdürerek bu konu üzerinde yeniden duracağız.

HALK EĞİTİMİNDE BUGÜNKÜ DURUM

Öğretimde, bazı büyük okullarda ve yine sayısı çok az olmasına rağmen, halk eğitim merkezlerinin bazılarında sinema gücünden yararlanılmaktadır. Bu yararlanmayı sağlayan «Öğretici Filmler Merkezi» 1952 Nisanın'dan bu yana boşluğu doldurmağa çalışmaktadır. Bu ku-

rum, kendi tarifleriyle, benzeri çalışmalarla birlikte; «Yetişkinlerin görme ve işitme yoluyla eğitim ve öğretimi için lüzumlu âlet ve malzemeyi temin etmek ve personel yetiştirmek vazifesini üzerine almıştır.» Fakat bu, belirli bir çevreyi kapsamakta, yetenekleri istenen şekilde gelişmemektedir. Aradan geçen yıllarda hiç de «Öğretici filmler Merkezinin çalışmaları sür'atlenmiştir ve ileride daha da sür'atlenecektir» sözü gerçekleşmemiştir.

Radyo, kültür ocakları, okuma odaları, halk eğitim merkezleri öğrenim dışında kalmış kişilere -halka yararlı olmada âdeta yarışırken, sinemaya gereken önemin verilmeyişi sadece üzücüdür. Bunun yeni bir örneğini, sinemanın unutuluşunu, halk eğitimindeki yeni bir adımda da görebiliriz. Son gelişmelerden sayılabilecek «Halk Dershaneleri» (1962 nin) Temmuz ayında bugün uygulanan şekline varmıştır. Talim ve Terbiye Kurulunun 207 sayılı kararıyla, bir yönetmeliğe bağlanan ve içinde C.H.P. nin payının büyük olduğu iktidar hükümetince başlanan halk dershaneleri, sinema gücünden yararlanmağa elverişli bir kuruluştur. Yönetmelik. A,B,C, bölümlerine ayrılan, eğitim görmesi gerekenlere, okul benzeri dershanelerde okutma, yetiştirme ereğiyle 4 aylık kurslar açılmasını istemektedir. Seçilen yol, ilköğretim ve halk eğitim merkezlerinin yürütmesinde-

selim sabit

ki elverişliliğe bağlı kalmaktadır. Okul, öğretmen, araç, yer yetenekleri halk eğitim merkezleri ile ilköğretim Milli Eğitim Müdürlükleri bakımının aksayışı bir yana, asıl önemlisi, bu kurslara öğrencilerin (halkın) devam ve ilgisi sağlanamamaktadır. Özellikle köylerin, hele doğu bölgesindeki kendi haline bırakılmış köyler, benzeri yerler ve öğretmenleri için durum daha ilginçtir. Daha açılır açılmaz, (ilk ayda) ders öğretmeni dersleri kesmek, çoğunlukla kursu kapamak zorunda kalır. Çünkü, yetişkin halka elverişli ana ders kitapları, açıklamalı programlar olmadığından başka, yaşlı kişilere bu çeşit öğretim - eğitim çok sıkıcı gelir. Devam ve derse ilgi sağlamak; tamamlayıcı, hoş gider davranışlar gerektirir. Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi, hemen bütün eğitim - öğretim kurumlarıyla birlikte burada da «SİNEMA» aranacak tamamlayıcı, sevillecek öğretmendir. Öğretici Filmler Merkezinin de belirttiği gibi; Bu suretle vaktiyle kuru sıkıcı ve anlaşılmasız diye vasıflandırılan dersler, öğretici filmler sayesinde, sanlı, kolay öğrenilir ve sevilir (1952 kataloğundan).

SİNEMA GÜCÜNDEN YARARLANMAK

Halkı ve halk çoğunluğu köylü-yü -geri kaldığını, yoksulluğunu, ilkelliğini her kez söylediğimiz köyü düşünelim. Köylü yeni şeylere ilgisiz değildir. Hele yurdumuz koşulla

rında, yılın yarısını boş olarak, dinlenerek -mevsimle bağıntılı- geçirenler için sinema «bulunmaz nimet» tir. Halk dershanelerine ilgisizliğine bakarak kötümserliğe kapılmaktansa, onun beğeni ve anlayışını gözönünde tutarak yürümelidir. Orneğin radyo, -sabah programlarıyla ve benzeri programlarla Ankara radyosu- böylesi çabalarda verimli sonuçlar sağlıyor. Salt duyma yeteneğiyle bu aracın yanında bir de görerek -duyarak iletebilen sinema daha verimli olacaktır. Radyo zengin kişi harcı olmaktadır köyde. Radyosu hiç olmıyan köyler yanında kahve ve radyolu evlerde toplanmalar sürekli olamamakta, yararlanılacak programlar da çok kere rastlanmaktadır. Okuma odaları olan yerlerde gazete, dergi, kitap, yine bir azınlığa yönelimlidir. Okur-yazar olmıyan çoğunluk bundan yararlanamamaktadır. Kaldı ki, sinema, her seviyedeki, her yaştaki her meslekteki kişinin anlayışına uygundur. Çocuğundan kadınına, öğrencisinden köylüsüne değin herkesin ilgisini çeker.

Halk dershaneleri yukarıda sözünü ettiğimiz şekilde halkın eğitimi için yararlı olmağa çalışmaktadır. Tamamlayıcı gerektiğini söylerken de bunun SİNEMA olabileceğini anmıştık. Halk dershaneleri ilgisizlikten halka yakınlaşmamaktan kaçınırken, şüphesiz sinema bu engelli tümüyle ortadan kaldırdıktan başka daha çok kişiye «istek» vere-

cek; kadınları, derse ilgi göstermeyenleri de kendisine çekecektir. Hatâ film gösterisi sağlandığında, gereğinden - umulandan çok yararlı olacağı şimdiden söylenebilir. Kaldı ki, halk dersanelerinin amaçları arasında «çalışma güçlerini arttırmak, milli ve insani meziyetlerini geliştirmek, kendilerine hayat ve geçimlerinin gerektirdiği genel bilgileri kazandırmak» varken ve öğretici Filmler Merkezi «Bu filmler sayesinde, bilhassa okuma-yazma bilmeyen halk tabakası arasında ileri fikirleri yaymak, sağlık, bilim ve umumi yaşayış şartları hakkında doğru bilgiler verilebilmektedir. Görerek öğretimin insan hafızası üzerinde yaptığı etki uzun zaman devam eder ve telkin ettiği bilgi, hayatın ta kendisinin canlandığı için kolayca benimsenir» denirken, sinema'nın gücünü bu savaşa katmamak hatalı bir davranış olur.

Aklımıza şöyle bir yol geliyor. Halk derhaneleri açılan köylerde film gösterisi sağlansın, Öğretim süresi olan 80 ders saatinin hiç yoksa 10 saatinde filmlerden yararlanılsın. Ders saatleri dışında kalan sürede, halk dersanelerine kayıtlı olmyanlara, ilgilenecekleri ziraat, sağlık, imar, hayvancılık, tabiat olayları, toplumsal hayat v.s. konularda film gösterileri yapılsın. Halk derslerini daha küçük yapacak bu davranışlar, dersane açılmıyan köylere de vardırılabılır. Öğretim ayları dışında (Mart'dan Ekim sonuna) o köylere de uğramağa, yeterince kalmağa çalışılır. Bu savaşa öğretmenlerin tüm olarak katılışından başka, ülkücü aydınlardan devletin, çeşitli teşekküllerin elemanlarından, yüksek okul ve ordu katlarından yardımlar umulabilir. Öğretici Filmler Merkezi de, bu ağırlaşacak yükü kaldıracak güce ulaştırılmalı, örgütünü, araçlarını genişletmelidir. Bu arada koşullarımıza, toplumumuzun anlayışına uygun, ilgi

çekici filmler yapabilecek stüdyo benzeri bir örgüt de gereklidir.

Tabii ki şimdi aklımıza gelmiyen engeller, aksaklıklar çıkacaktır, Fakat yararlılığı düşünülürse, güçlüklerle çözüm yolu bulunur.

SİNEMA SANATIYLA BAGINTI

Sinema sanatı, sinemacılığımızın gelişmesi ile önemseneyeğine göre; yukarıda andığımız, eğitim fümlelerinin yapımını sağlayacak bir örgüt kurmak, sinemayı sevdiren halka daha yaklaştırmak, iş olarak ta daha çok kişiyi içine almakla sinema sanatı yönünden iyimser olunur, iyi umutlar beslenir. Eğitim filmleri, dökümanter filmlerin yapımında çalışacak elemanlar; devletin de dış ülkelere göndermesi, yetiştirilmede destek olmasıyla, sinemacılığımıza da yararlı olacaklardır. Bunların arasında, sanatçısını, önder olacaklarını bulacaktır belki de, Teknik yeteneklerin yatırım imkânlarının ve seyirci sayısının -gösterilecek yerin- artması da özlenen şeylerdir. Yarışma benzeri davranışlar, sinema konusunda öğretici yayınlar, dergiler ve bütün bunların sonucu aydın eleman, aydın seyirci, sinemacılığımıza aydın bir yol bulacaktır. Önceleri Halkevlerinin tiyatroya sağladığı yetenekleri, eleman - seyirci yetiştirmesini hatırlıyanlar, bu yolun da sinemacılığımızın kalkınmasında ne denli yararlı olacağını düşünebilirler.

İlerinde, başka yazılarımızda bu konuya yine dönerek, halk eğitiminde sinema gücünün yerini, gereğini tekrar tekrar hatırlatacak, bu konuyu önemseyen yazar, eğitimci, aydın ve her çevreden iyi niyetli kişilerle ilğimizi sürdüreceğiz.

Gelecek Sayıda
«OKUYUCU KÖŞESİ»

Metin Erksan'ın Filmografisi

- 1952 **Aşık Veysel'in Hayatı (Karanlık Dünya)** Yönetmen: Metin Erksan, Senaryo: Bedri Rahmi Eyüpoğlu - Kamera: Fethi Mürenler - Oynayanlar: Aclan Sayılğan, Kemal Bekir (Ozmanav), Ayfer Feray - Bir «Atlas Film» yapımı.
- 1954 **Beyaz Cehennem (Cingöz Recai)** - Yönetmen: Metin Erksan, Eser: Server Bedi (Peyami Safa) - Kamera: Fethi Mürenler - Oynayanlar: Turan Seyfioğlu, Avni Dilligil, Neriman Köksal, Emine Engin, Pola Morelli, Belkis Fırat, Şükran Süley, Şevki Artun, Fikret Hakan, Kadir Savun - Kenan Pars - Bir «Atlas Film» yapımı.
- 1955 **Yol Palas Cinayeti** - Yönetmen: Metin Erksan. Eser: Halide Edip Adıvar - Senaryo: Metin Erksan - Fethi Mürenler, Oynayanlar: Uğur Başaran, Altan Karındaş, Bülent Oran, Abdurrahman Palay, Neşet Berküren, Gönül Serap, Bir «Atlas Film» yapımı.
- 1956 **Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrûkesi** - Yönetmen: Metin Erksan, Semih Evvin - Eser: Güzide Sabri Aygün - Oynayanlar: Sezer Sezin, Kenan Artun, Müfit Kiper, Altan Karındaş, Şaziye Moralı - Bir «Türk Film» yapımı.
- 1958 **Dünya Havacıları Türkiyede** (Belge filmi)
- 1958 **Dokuz Dağın Efesi** - Yönetmen Metin Erksan - Eser ve Senaryo: Metin Erksan - Müzik: Nedim Oytam - Kamera Şevket Kıymaz, - Oynayanlar: Fikret Hakan, Serpil Gül, Kadir Savun, Hayri Esen, Erol Taş, Hayati Hamzaoğlu - Bir «Birsil Film» yapımı .
- 1959 **Hicran Yarası** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Metin Erksan - Kamera Kemâl Akkavuk - Oynayanlar:

Sadri Alışık, Muallâ Kaynak, Neşe Yulaç, Kadir Savun, Özcan Tekgül, Bir «Atlas Film» yapımı.

1959 **Nehir ve Uygurluk (Büyük Menderes Vadisi)** - Yönetmen: Metin Erksan - Kamera: Mengü Yeğin - Prodüktör: Fikret Uçak - (Belge filmi).

1960 **Şoför Nebahat** - Yönetmen Metin Erksan - Konu: Atilla İlhan - Senaryo Atif Yılmaz - Kamera: Ernest Von Theumer - Oynayanlar: Sezer Sezin, Kenan Pars, Kadir Savun, Ziya Metin, Talât Gözbaş, Diclehan Baban, Abdullah Ataç, Semih Sezerli, Erol Taş, Mehdi Yeşildeniz, Sami Hazinses, Asım Nipton, Sevim Çağatay, Atilla Engin, Selâhattin İçsel - Bir «Duru Film» yapımı.

1960 **Gecelerin Ötesi** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Metin Erksan - Kamera: Mengü Yeğin - Oynayanlar: Hayati Hamzaoğlu, Kadir Savun, Suna Selen, Oktar Durukan, Suphi Kaner, Metin Ersoy, Ziya Metin, Erol Taş, Yılmaz Gruda, Meri Dolçe, Seni Orkan, Necmi Oy. - Bir «Ergenekon Atlas Film» yapımı.

1961 **Mahalle Arkadaşları** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Metin Erksan - Kamera: Mengü Yeğin - Oynayanlar: Efgan Efehan, Suna Selen, Kadir Savun, Suphi Kaner, Semih Sezerli, Suzan Avcı, Erol Taş, Seni Orkan - Bir «Ergenekon Film» yapımı.

1961 **Oy Farfara Farfara** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Bülent Oran - Kamera: Mengü Yeğin - Oynayanlar: Orhan Günşiray, Neriman Köksal, Pe-

ri-Han, Erol Taş, Ahmet Tarık Tekçe, Atif Kaptan, Sami Hazinses, Melahat İçli, Mualla Sürer, Salih Tozan, Osman Zit, Ali Şen, Selâhattin Yazgan - Bir «As Film» yapımı.

1962 **Yılanların Öcü** - Yönetmen: Metin Erksan - Eser: Fakir Baykurt - Senaryo: Metin Erksan - Kamera: Mengü Yeğin - Müzik: Yalçın Tura - Oynayanlar: Fikret Hakan, Nurhan Nur, Kadir Savun, Erol Taş, Aliye Rona, Ali Şen, Fikret Uçak, Sadiye Arcıman - Bir «Be-Ya Film» yapımı.

1962 **Sahte Nikâh** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Atilla Oğuz - Kamera: Gani Turanlı - Oynayanlar: Orhan Günşiray, Filiz Akın, Kenan Pars, Ulvi Uraz, Seni Orkan, Hüseyin Baradan, Celâl Ersöz, Birsen Menekşeli, Ayten Güvenç, Ayten Kuyulu, Ayfer Koray, Vural Engin, Handan Adalı - Bir «Artist Film» yapımı.

1962 **Çifte Kumrular** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: İlhan Engin - Kamera: Mike Rafaelyan - Oynayanlar: Muhterem Nur, Ekrem Bora, Ahmet T. Tekçe, Sami Hazinses, Nilüfer Koçyiğit, Hulusi Kentmen, Avni Dilligil, Vural Engin, Necdet Tosun - Bir «As Film» yapımı.

1963 **Acı Hayat** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Metin Erksan - Kamera: Ali Uğur - Müzik: Fecri Ebcioğlu - Oynayanlar: Ayhan Işık, Türkân Şoray, Ekrem Bora, Nebahat Çehre, Hüseyin Baradan, Handan Adalı, Asım Nipton, Memduh Alpar - Bir «As Film» yapımı.

- 1963 **Susuz Yaz** - Yönetmen: Metin Erksan - Eser: Necati Cumali - Senaryo: Metin Erksan, İsmet Soydan ve Kemal İnci - Kamera: Ali Uğur - Oynayanlar: Hülya Koçyiğit, Erol Taş, Uuvi Doğan, Hakkı Haktan, Yavuz Yalınkılıç, Zeki Tüney, Alaeddin Altıok - Bir «Hitit Film» yapımı.
- 1964 **Suçlular Aramızda** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Metin Erksan Kamera: Mengü Yeğin - Müzik: Fecri Ebcioğlu - Oynayanlar: Belgin Doruk, Tamer Yiğit, Leyla Sayar, Ekrem Bora, Atıf Kaptan, Erol Taş, Gülben Alpkaya - Bir «Birsell Film» yapımı.
- 1965 **İstanbul Kaldırımları** - Yönetmen: Metin Erksan - Senaryo: Metin Erksan, İsmet Soydam, Hamdi Avcioğlu - Kamera: Ali Uğur - Oynayanlar: Zeki Müren, Belgin Doruk, Bedia Muvahhit, Kadir Savun, Semih Sezerli, Hüseyin Baradan, Avni Dilligil, Mürüvvet Seyfioğlu, Feridun Çölgeçen - Bir «Birsell Film» yapımı.

Metin Erksan

Gelecek Sayıda :

« SORUŞTURMA »

Festivaller

Istanbul Gazeteciler Cemiyeti ile Türk Film Prodüksörleri Cemiyetinin ortaklaşa düzenledikleri I. Türk Film Festivali'nin sonuçları, hayli tartışmalı geçmiş, gruplaşmalara sebep olmuş, karşı çıkılmış ve düzenleyenler de bir ikincisini yapmaktan kaçınmışlardı. Ertesi yıl, bu işi tek başına İstanbul Belediyesi yüklenmişti ama, Belediyenin düzenlediği de hem başarılı olmamış, hem de birinci kadar ses getirmemişti.

Birinci ve ikinci film festivallerinden sonra, yurdumuzda festivalcilik ansızın duruvermiştir. Bu durgunluk, geçen yıl Antalya Belediyesinin önyak olduğu «Antalya Altın Portakal Festivali» ne kadar sürdü ve festivalle birlikte de yeniden canlılık kazandı.

1965 yılı için Antalya'nın bir ikinci festival yapıp yapmayacağı kesinlikle bilinmiyor. Bu arada bir başka belediye, İzmir - Buca Belediyesi, Ağustos Ayında, her yıl kutlanan Üzüm Bayramı içinde, çeşitli sanat gösterileriyle birlikte bir yerli film festivali düzenleyecek ve başarı kazananlara «Altın Salkım Armağanı» verecek, Bir hafta süreli «Altın Salkım Armağanı Film Festivali» nde yarışacak filmler, İstanbuldaki bir ön jürice seçilecek ve seçme sonucu yarışmaya katılacak-

lar, önce İzmir Büyük Efes Oteli salonunda özel galalarla «takdim» edilecek ve aynı gecelerde de yirmi açık hava sinemasında halka gösterilecek. Festival yine Büyük Efes'de verilecek bir Film Balosu'yla son bulacak ve kazananlara armağanları o gece dağıtılacak, Yarışma filmlerinin oyuncularını ve rejisör ile yapımcısını, Buca Belediyesinin çağrılısı olarak ayrıca İzmir'e getirilecek, ağırılanacak.

SANER FİLM TAKDİM EDER :

AYŞECİK

BOŞ

BEŞİK

Zeynep Değirmencioğlu ★ Muzaffer

Akgün ★ Abdurrahman Palay

Rej.: Hulki Saner

(Değişme : 2)

HABERLER

TEKEL'E DOGRU

Yapımcı Hulki Saner ile birleşen yapımcı rejisör Osman F. Seden, Kemal Film ve Saner Film olarak, bu yıl, onaltı yerli film çıkarmaya kararlılar. Böylece iki şirketin ortak-yapımda çevirecekleri film sayısı, sinemamız için hayli ürküntü verici bir sayı olacak. Şirketlerden Kemal Film, üç yıldan beri «İş filmleri» yapma konusunda liderliği elinde tutmakta ve onun ardından da Hulki Saner gelmekteydi. Bugün, iki şirket birleşmekte bir bakıma tekelleşmeye gitmektedirler ve çevirecekleri onaltı filmle zaten sayıları belli ve az olan Türkiyedeki sinema salonlarının yirmi haftasını birden kapatıvereceklerdir.

«SANAT FİLMİ OLURSA..»

Sanat filmlerine karşı oyuncularımızda yeni bir ilgi uyandı. «Sanat filmi olursa..» senaryo gerçekten bir sanat değeri taşıyorsa..» Bunlar gerçekleştiğinde, şimdiki fiatlarının altında ve ödemede de kolaylık göstererek oynayacaklar adları «star» a ve fiatları da altmışar bin liraya çıkmış oyuncularımız için bu yıl tehlike başlamıştır. Bu yüzden «star» lar, iş filmlerinde olduğu kadar sözü edilecek kaliteli filmlerde de görünmek ve adlarını duyurmak zorundadırlar. Bu zorunluktur ki, kendilerini bu çeşit bir davranışa ister istemez itiyor. Oysa, aynı davranış genç ve yeni oyuncularında daha yaygındır ve yeniler, eskilere karşılık bu konuda daha ilimli ve daha sempatiyle karşılanılmaktadırlar.

«İKİ SENE MEKTEP TATİLİ»

Jules Verne'nin romanından, Safa Onalın adapte ettiği film, yakında vizyona girecek, AND Film'in Yılmaz Atadeniz'e yaptırdığı filmde daha çok çocuklar rol alıyor. Foto Direktörü Şevket Kıymaz.

KORKU FİLMLERİ

Bu yıl melodramlar ve dramlarla birlikte yeni bir moda daha doğdu. Korku filmlerini denemek ne dereceye kadar doğrudur bilinmez ama Turgut Demirağ ile Mehmet Muhtar'ın Drakula İstanbul'da denemesinden sonra şimdi yapımcı ve rejisör Nevzat Pesen, yeniden korku filmlerine dönüşmesinden yana görünmektedir. 1965/66 listesinde bir «Vampir» filmi yer alıyor.

«ERMAN FİLM - İTALYAN İŞBİRLİĞİ»

Mayıs başında, NICK NOSTRO'nun rejisinde, bir koproduksiyon çalışmayla, İtalyan firma ve Erman Film «Maça Ası» filmi yapacaklar. Bazı sahneleri de İspanyada çekilecek filmde iki Türk artisti ile, George Ardison, Ginanni Rizza, Evy Marandi, Helen Chanel rol alıyor.

«FİLM DERGİSİ ÇIKIYOR»

Aralık 1964 de Kulüp sinema 7 nin yayını olarak ilk sayısı yayınlanan Film dergisi, 5 aylık aradan sonra yayına devam edecek. Daha çok yabancı sinema ile ilgilenen dergi ilgiyle bekleniyor.

HALDUN TANER'İN FAZİLET ECZANESİ

Hikâyeci, oyun yazarı ve senaryocu Haldun Taner'in Şehir Tiyatrolarında oynanan «Fazilet Eczanesi» nden, yapımcı ve rejisör Memduh Ün bu mevsim için film yapmayı düşünüyor. Memduh Ün, romancı Orhan Kemal'in aynı adı taşıyan romanından alınma «Eskici ve Oğulları» nı da sinemaya aktaracak.

Memduh Ün, Nusret İkbâl, Reha Yurdakul
ve Sezer Sezin'le birlikte

I. Memduh ÜN'ÜN Küçük Dünyası

GIOVANNI SCOGNAMILLO

1950 yılının aralık ayına kadar Memduh Ün sinema piyasasında on yıla yakın bir süreden beri ilkin oyuncu sonradan yönetmen olarak kişiliksiz bir çaba gösteren bir kişi idi. Tıp Fakültesinin üçüncü sınıfından ayrılan, bir süre çeşitli memuriyetlerde ve bu arada Eskişehir Şeker fabrikasında, Ankara'da, Belediye ve Nahiye teşkilâtında, çalışan, Beşiktaş takımında, Ankara ve Adana karmalarında oynayan nihayet Turhan Ün adı ile «Damga» (1947) filmile beyaz perdeye oyuncu olarak geçen Ün, 1951 de Doktor Arşavir Alyanak'la birlikte «Yakut Film» yapım şirketini kurduktan sonra sürekli bir şekilde sinemada faaliyet göstermeğe başladı.

1958 de «Üç Arkadaş» ın piyasaya çıkması ile aniden sinema yazarlarının ve sinema çevrelerinin ilgisini kazanan Ün'ün o güne değin çevirdiği, veya senarist ve yapımcı olarak katıldığı, filimler «Gür ses okulu» nun tipik dramaturjisini sürdüren oysa, ve paradoksal bir şekilde, her türlü yerli veya yabancı sinematografik etkilerden uzak kalan şeritlerdi.

«Yetim Yavrular» (1954), «Ana Hasreti» (1956), «Zeynebin İntikamı» (1956), «Piç» (1956), «Yetim Ömer» (1957), «Bir Serseri» (1957), «Güllü Fatma» (1957), «Ayşenin Çilesi» (1957), «Çoban Kızı» (1958), «Murada Ereceğiz» (1958), da Memduh Ün genellikle aldatılıp yüzüstü bırakılan genç kızlar, düşkün kadınlar, ailesiz babasız çocuklar, aşk ve kıskançlık, ya da intikam yüzünden işlenen cinayetler, sürekli olarak acı çeken insanların hikâyelerini anlatıyordu. («(bak: Nijat Özön,» Türk Sinema Tarihi», Artist Yayınları, İstanbul 1962). Bunlar o yılların piyasa taleplerine uygun, çoğu ilkel bir şekilde düşünüldüğü yönetilen filimlerdir. Oysa, Ün'ün bu «Karanlık devri» in «Üç Arkadaş» ın bilinç-

li olgunluğuna varacak yola bir ışık tutan, yönetmenin evrenini, «küçük dünyası» nı incelemek isteyenlere bir takım ön bilgiler verebilecek bir hazırlama, bir oluşum devri gibi saymak gerek.

Ün hiç bir zaman bir otodiktat olduğunu, sinema konusunda kendi kendini yetiştirdiğini, anlıkılıktan «İntellectualisme' den) kaçındığını saklamamıştır. («Hocam yoktur. Kendi kendimi yetiştirmeğe çalıştım ve çalışıyorum», «Kimsenin etkisinde kalmadım» - bak «Rejisörlere 30 soru» Artist mecmuası, sayı 167, 1. 10.1963). En başarılı filimlerdeki o samimi, rahat, direkt hava da bundan ileri gelmekte, içgüdüsel tepkilerden, insiyaki hareketlerden doğmaktadır. 1954-1958 yılları arasında yönettiği filimlerdeki konular, kişiler, davranışlar da böyle bir belitlen (aksiyom) doğmakta, henüz yerleşmemiş, rasyonel bir kavrama göre dizilmemiş, gerçek perspektivini bulamamış tepkilerden, çağrışımlardan ileri gelmekte. Muharrem Gürses'in türünü uygulamak bir yana Memduh Ün'ün bu koyu melodramlarında ilerde üzerinde duracağı, ve

bağlanacağı, küçük insanların küçük dünyasının ilk motiflerini bulmak mümkündür. Her ne kadar Ün «o filimlerin hiç birinde ben kendimi bulmuş, kendimi hazırlamış değilim» (bak Celâlettin Çetin: «Memduh Ün'le bir konuşma» - «Sinema 59 sayı 1, 1.4.1959) demişse de, o «düz me... yani iş filmi... kötü filimlerin sayesinde ki zamanla kişiliğine yakın, duyduğu, inandığı bir konuyu akıcı, düzenli ve soylu bir anlatımla beyaz perdeye aktarmayı başarabilmiş, bir «Yetim Yavrular» ile bir «Uç Arkadaş» arasındaki mesafeyi dört yıl içinde kapatabilmiş, özellikle karamsar bir tutumdan, iyimser bir görüş açısına geçmiştir.

«Uç Arkadaş» ın sürprizi - bütün şaşkınlığına rağmen - Ün gibi bir sinema adamının er veya geç kişiliğini, sinema anlayışını ve endişelerini belirtebilecek cinsten bir sürprizdir. Oysa bu sürprizin nedenlerini, bu ani ve beklenilmeyen, sezilmeyen geçişin önceliğini ya evvelki yıllarda çevirdiği seritlerde ve ya kişinin karakterinde ve formasyonunda aramak gerek. Diğer sa-

— UÇ ARKADAŞ —

Muhterem Nur, Fikret Hakan
ve Semih Sezerli

— Memduh Ün'ün kişileri —

natlarda olduğu gibi sinemada da ani sürprizlere bağlanmamalı, onları «de fakto» olarak kabul etmemeli, muhakkak bir yere, bir gelişime yerleştirmeli.

Bir yönetmenin ilk filmi bir sürpriz olabilir, oysa on kadar film yönetikten sonra beklenilmeyen, şaşırtıcı bir çıkış yapan bir yönetmenin önceliğini incelemek, bir bağlan tı bulmak lâzım.

Güç yaşantılarına rağmen, neşe ve ümit dolu bir dünyada yaşayan ve dayanışmanın, gerçek arkadaşlığının önemini kavrayan «Üç Arkadaş»ın kahramanları ile önceki yılların Zeynep'leri, Omer'leri, Fatmaları, Ayşe'leri arasında ne gibi bir bağ olabilir, böyle bir bağ mevcutsa bu ne derecede tatminkâr, ne derecede bizi gerçekten yapıcı ve açıklayıcı bir sonuca götürebilir.

Nijat Özön'ün yazdığı gibi «Ün ün gelişmesindeki bu özellik, bir bakıma bu şaşırtıcı olayın açıklamasını da verir: Ün, kendini içinde bulunduğu sinemanın şartlarına, olanaklarına göre hazırlamış, bunlara yabancı düşecek etkileri yankılamaya değil, bu şartlardan doğan olanaklardan yararlanmağı öğrenmişti. («bk. «Türk Sinema Tarihi»). Şaşırtıcı olayın başka bir nedenini de Memduh Ün'ün ve Türk sinemasının paralel gelişiminde bilinçlenmesinde bulabilir. Akad dahi hiç kimsenin belirli etkisi altında kalmayan yönetmen, otodidakt'lara özgül bir şekilde, sinema dili ile konuş

mağı öğrenirken aynı zamanda kendini ve kendi evrenini keşfetmekte ve kurmakta. Oysa bu keşif ve kuruluş belirli ve devamlı bir şekilde olmuyor: ilk çevirdiği filimlerin ilkel hikâyelerine kapılıp duygulanan Ün gerçekle hiç bir ilgisi olmayan o melodramatik entrikalarla, sahte küçük insanların gerçek dışı davalarını, çiftlik sahiplerinin, yetimlerin, kan davalarının dramlarından hareket edip bir süre sonra daha gerçek, daha yakın, daha duygulu bir topluma varmakta.

Ün'ün dramatik evrimi çoğunlukla kişinin evrimine bağlı kalmakta: yönetmenin çoğu filimlerinde küçük insanlar mevcuttur. («Onların dertleri ilgilendiriyor beni. Ben de onların arasından geldiğim için bu direnişim. Böyle dertli kişiler varken elin metresleriyle uğraşmak iyi olmasa gerek...» — bak Agâh Özgüç «Kamera arkası — Memduh Ün», Yıldız Mecmuası, sayı 4, 21.11.1962), oysa bu küçük insanlara karşı Ün ün davranışı değişmekte. Duygulu olmaktan kaçınan bir kişinin duygusal yönü dolaylı bir şekilde belirip özelden (kişiden) genelliğe (ola ya(varmakta. Yönetmenin melodramatik devrine acı çeken, amansız ve insafsız davranışların kurbanı olan küçük insanın durumu belirli bir prototip üzerinde derişmekte (konsantrte olmakta). Dolayısıyla Ün'ün evrimini prototip fonksiyonunda olan kişinin evriminde de izliyebiliriz. «Muharrem Gürses-

in dramaturjisinden çıkan «**Ezilen Kadın**» tipi değişe değişe - ve «**Uç Arkadaş**» tan sonra belirecek motiflerin etkisi altında (**Çoban Kızı**) nda yine iyilik, dostluk, dayanışma temasları, konunun alabildiğine melodramatik gidişinde belirli bir yer tutmaktaydı. («- bak N. Ozön Türk Sinema Tarihi») - karamsar sefillikten iyimser sefilliğe varmakta, **Muhterem Nur'a** karşıt olarak **Fatma Girik'in** yarattığı kompleksiz, kenar mahallenin bütün hayatiyetini taşıyan, ezilemiyen, mücadele eden «erkek kız» tipinde durmakta.

Geçiş bu tarz bir geçiştir, küçük insan evreninin grafiği böyle bir eğri takip etmekte: yönetmeni yarattığı prototipe bağlıyan bir eğri.

★★★

Bir röportaj esnasında «iyi bir film yapılabilmesi için iyi bir senaryo gerekli midir?» sorusuna «**Ben senaryo ile film çekmem. Emproviye çalışırım, yani kafamda birşey hazırlamam. Ancak çalışmaya başladığım zaman yapacaklarımı bir an düşünür, plânlar ve işe başlarım**» diye cevap veren Memduh Ün'ü sinemaseverlere tanıtan «**Uç Arkadaş**» (1958) **Arakon, Erksan, Çubukçu** tarafından hazırlanıp Ün - Göreç-Batıbeki üçlüsünün revizyonundan geçen sağlam bir senaryoya dayanan bir filmimdi. Gene de filmin gerçek değeri, **Chaplin'in** «**Şehir Işıkları**» nı hatırlatan durum bir yana, basit bir hikâyeden, sembolik bir nitelik taşıyan kişilerden,

fon olarak büyük bir zevkle kullanılan şehirden çıkan mesajdı. Basit, oysa dayanışmanın, yardımlaşmanın, iyimserliğin, arkadaşlığın lüzumunu açık ve duygulu bir şekilde belirten bir mesaj.

İlk melodramların ağır, ağlaklı havasından «**dramatik güdü-rü**» havasına geçiş «**pembe gerçekçiliği**» andıran bir tarzda olmaktadır. «**Uç Arkadaş**» ta ki kişiler (boyacı **Semih Sezerli**, niyetçi **Fikret Ilıkan**, seyyar fotoğrafçı **Salih Tozan** ve âmâ **İsportacı kız Gül**), «**Uç Arkadaş**» ta ki mekânlar (eski konak, mahalle kahvesi), «**Uç Arkadaş**» ta ki olaylar gerçek hayatla ilişkisi olan, beşeri bir açıdan, iyimser bir bakışla, küçük insanların dayanışma gücüne ümit dolu bir perspektifle verilmekte. Ün'ün ilk başarılı filmi olan «**Uç Arkadaş**» ta insanı şaşırtan sadece koyu kötümserlikten ölçülü iyimserliğe geçiş değil aynı zamanda «fantezi ile karışık bir şiir havası» («bak Tunçan Okan «**Uç Arkadaş**», **Milliyet**, 9.12.1958) içinde gelişen yapıtın biçimi, küçük detayların tesbiti, kamera hareketlerinin ve görüntülerin potansyelidir.

«**Uç Arkadaş**», bundan başka, yönetmenin sonraki yapıtlarına ışık tutan, dünyanın temellerini atan, ve açıklayan, kişinin ötesinde kalan endişeleri belirten özellikle sanatçıya bir yol çizen filmidir. «**Uç Arkadaş**» tan sonra Ün her fırsatta kenar mahalle çevresine dönecek, kü-

çük insanların dertlerine yanaşacak, dramatik güldürü veya salt güldürü türlerinde çoğunlukla aynı motifleri işleyecektir: dayanışma - arkadaşlık - merhamet - ümit.

1960 yılının ocak ayında çıkan ve «Mükerrem Kamil Su'nun aynı adlı romanından uygulanan, «Ateşten Damla», «çağdaş Türk sinemasından bahsederken Memduh Ünden söz etmemenin imkânsız olduğunu (Üç Arkadaş) tan sonra bir defa daha kabul ettiriyor.» (bak: Tuncan Okan, Milliyet, 30 Ocak 1960).

İlk defa olarak İstiklâl Savaşı ile ilgili bir konuyu, üstelik yapmacık, dramatik bağlantıları zorlayan piyasa romanlarının kriterlerine bağlı kalan bir hikâyeyi ele alan Un «Duru Film» ile ortaklaşa yaptığı ve güç şartlarla çevirdiği - bu filmde kişiliğini ve sinema anlayışını özellikle, büyük imkânlar kullanmaksızın yerinde buluşlarla hallettiği savaş bölümlerinde belirtmekte. Bütününü ile «Üç Arkadaş» kadar başarılı ve tatmin edici olmayan «Ateşten Damla» bir aşk, arkadaşlık ve görev çatışmasının ardında Un'un benimsediği bazı unsurları canlı bir «destan havası» içinde sıralayıp tarihi devri ve bu devirde duygusal mücadelerini sonuçlandırın kişilerin durumunu rahatça anlatıyordu.

Un'un yeniden küçük insanların yaşantısına ve kenar mahalle çevresine yaklaştıran - ve aynı zamanda yönetmenin polisiye entrikalarına karşı tutkusunu belirten - film Zeynep Degirmencioglu'yu meşhur eden, ve halen devam eden bir serinin en özlü temsilcisi olan «Ayşecik» dir.

(Devamı var)

GELECEK SAYILARDA :

AZİZ NESİN

AHMET METİN ÖNER

COŞKUN ŞENSÖY

YILMAZ KUZGUN

ZIYA METİN

FEYZİ TUNA

REKİN TEKSOY

ALİM ŞERİF ONARAN

Ayın

Filmleri

Keşanlı Ali

Destanı

Aylarca afişte kalan, büyük bir ilgi, geniş bir rağbet kazanan, tiyatro tarihimizde bir olay teşkil eden bir sahne oyunu: 450 bin liraya yakın bir çekim bütçesi; geniş bir oyuncu kadrosu Gülriz Sururi'nin sesi; ve Atıf Yılmaz - Haldun Taner - Çetin Gürtop - Yalçın Tura'dan kurulu bir ekip: «Keşanlı Ali Destanı» filminin kaderini tayin eden, kısmı başarısına, kısmı başarısızlığına sebep olan öğelerdir bunlar.

Uygulama konusunda «Keşanlı Ali Destanı»nın başlıca güçlüğü, giderek tehlikesi, Haldun Taner'in başarılı epik tiyatro denemesini beyaz perdeye aktarırken, sahne oyununun kendine mahsus havasını, özelliğini, yeniliği sinemaya naklederken, oyunun ikinci yarısında gayet tipik ve ucuz bir vodvil durumunun ortaya atılması ile meydana gelen kopukluğu ve dramatik düşüklüğü imkân dahilinde gidermek, icabında başka unsurlar kullanmak ya da mevcut olanları değişik bir tarzda ele almaktır.

Bunu başarabilmenin tek yolu sahne oyununun çıkış noktasını kullanmak, sahte kahramanın, destan kurbanının orijinal ve ilgi çekici dramından hareket ederek bunun toplumsal nedenlerine inip bu tür «mertlik kahramanı»nın otokritiğine gitmek, bir noktadan sonra benzerlik hikâyesine, sosyete çevresinin basit bir vodvile akışan eleştirisine fazla kapılmadan bunlara benzer ya da ayrı sonuçlara girmekti.

«Keşanlı Ali» filminin bütün dengesizliği de yanlış bir uygulama görüşünden, sahne oyununun tümüne bağlı kalmak endişesinden ileri gelmektedir. Bundan aylarca önce Haldun Taner ile birlikte senaryo üzerinde çalışan Atıf Yılmaz'ın başlıca endişelerinden biri de Keşanlı'nın sayesinde epik bir sinemaya varmak, Taner'in sahnedeki başarısını, kısmen aynı unsurları (şarkıları, müzikli konuşmaları, dansları, seyirciye doğrudan doğruya hitap etmek bu'uşunu) kullanarak), kısmen de değişik bir deyim ve şekillerle sinemada tekrarlamaktır.

Epik sinema bir yana, «Keşanlı Ali Destanı» filmi tür olarak müzikal bir dramatik güldürü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ufak tefek değişiklikler hariç hikâye aynen, ve belli başlı genişlemelerle, beyaz perdeye uygulanmış, oyunun müzik kısmı - pek isabetli olarak - bir hayli kısaltılmış, Yılmaz genel olarak dikkatini gece kondu çevresi ve o çevrenin kişileri üzerine çevirmiştir.

Filmin ilk bölümleri - ayrı bir hava taşıyan takdim yazılarından başlayarak - gece kondunun yıkılması, Keşanlı'nın destana uygun olarak şişman polise takdimi, Keşanlı'nın hapisten çıkıp Sinekli'ye gelişi ve karşılanması, duygulu ve anlayışlı bir mizahla verilen, geniş halk topluluklarını fonksiyonel bir şekilde hareketile, basit bir karikatüre yönelmeden karakteristik unsurlarını kaybetmiyen ikinci derecedeki kişilerin çizilmesi, filmin en başarılı kısmını teşkil etmektedirler. Sonradan bir western düellosunu hicveden Keşanlı Ali-Çakal Rüstem karşılaşması, iyi başhyan oysa yarı yolda - ve tiyatronun havasına yakın - kalan seçim programının

Ayın Filmleri

On Korkusuz Adam

Yönetmen: Tunç Başaran — **Senaryo:** Recep Ekicigil — **Görüntü Yönetmeni:** Mustafa Yılmaz — **Oynayanlar:** Tamer Yiğit, Yılmaz Güney, Erol Taş, Işın Kaan, Adnan Şenses, Tunç Oral, Oktar Durukan, Lütfü Ümü, Özkan Yılmaz. Sevda Flırdag, Tijen Par, Selma Güneri, Devlet Devrim, M. Ali Akpınar, Tunca Aksoy — **Bir «Artist Film» 1965 Papımı (Şan, Lüks, Opera, Yıldız vs. Sinemalarda).**

Amerikan yönetmeni John Sturges'in Japon Kurasawa'nın «*Konk Pirinç*» (*Yedi Samurai*) filminden aktardığı «*Yedi Silâhşör*» den hareket edip (*Kıbrıs'ta bir avuç mücahidin kahramanlık destanı*) na varmak, gene bir uygulamaya davanın millî bir dâvaya değinmek güç, tehlikeli ve nazik bir teşebbüstü. Güç ve tehlikeli, çünkü Sturges'in sağlam, hareketli, sürükleyici filmi karşısında etkilenmemek, özentiye kaçmamak, aynı kışileri, avni olayları, giderek aynı görüntüleri kullanmamak imkânsız gibi birşeydi. Nazik, çünkü sinemamı-

okunması, sadece piyesten aktarılan konuşmalarla halledilen Zilha'nın Sinekliye dönmesi, ve bütün son bölüm aynı canlılığı tutturmağa uğraşıyorsa da bir eksiklik bir ton düşüklüğü hissedilmekte.

Bu eksiklik, bu ton düşüklüğünün başlıca sebebini çoğu zaman başarılı bir şekilde verilen bir çevreden, alelade bir köşkün dört duvarları arasında, salt insan karikatürlerinden bileşik başka bir çevreye geçişte arayıp bulmak mümkündür. Sahnede gürültüye giden, pek yadırganmıyan bu durum filmde - ve Yılmaz'ın bu bölümlerdeki isteksiz, kişisiz çalışması ile - daha da belirmekte.

Oysa asıl eksikliği başka bir yönden de bulabiliriz: «Keşanlı Ali Destanı», sahte bir kahramanın, etrafında yaratılan destanın ardında hareket etmeğe mecbur kalan bir insanın hikâyesidir. Haldun Taner'in yazdığı eserin bu orijinal, bu ilginç yönü filmde çoğu zaman unutulmakta, gereği ile - ve özellikle durumu sonuklandırın, Keşanlı'nın bilinçlenmesine varan son bölümle - açıklanamamakta.

Atif Yılmaz'ın çoğunlukla başarılı çalışmasına, Fatma Girik - Fikret Hakan ikilisinin uygun oyununa rağmen «Keşanlı Ali Destanı»nın tümü ile tatminkâr olmaması sonuçta senaryonun eksikliğinden ileri gelmektedir.

(Yönetmen: Atif Yılmaz - Eser: Haldun Taner'in sahne oyunundan - Senaryo: Haldun Taner ve Atif Yılmaz - Kamera: Çetin Gürtop - Müzik: Yalçın Tura - Oynayanlar: Fikret Hakan, Fatma Girik, Hüseyin Baradan, Hayati Hamzaoglu, Danya Topatan, M. Ali Akpınar, Orhan Elmas, Muallâ Sürer, Aziz Basmacı, Mürüvvet Sim, Feridun Çölgeçen - Bir «Gün Film» 1965 yapımı)

zın başlıca dertlerinden biri olan uy-
gulama ve taklit politikasını millî his-
lere hitap eden bir konuda tatbik et-
mek tartışılacak sonuçlara meydan
vermekte.

«On Korkusuz Adam» ı izliyen ço-
ğu seyirciler belki de yukarki nokta-
lara önem vermeyip, Tunç Başaran'ın
filminin akışına kapılıp, gerçek bir
heyecanla sürükleneceklerdir. Haddi-
zatında üçüncü filmini imza eden
genç yönetmen seyirciyi hiç durgun-
laştırmıyan bir hareket dizisi peşin-
de, iyi düzenlenmiş çarpışma sahnele-
ri ardında, konuşmalara fazla önem
vermeyip durumları aksivonla ha'it-
mek suretiyle seyirciyi sürüklemesini
bilmiştir. Ne var ki, ve vukarıda isa-
ret ettiğimiz gibi, «ON KORKUSUZ
ADAM» da «YEDİ SİLÂHSÖR» ün
etkisi, özellikle filmin ilk bölümlerin-
de, dikkati çekmekte. Ovsu bu etki
hem gereksiz (harabelerdeki buluşma
sahnesinde, dağlardaki çarpışma bö-
lümünde yönetmen kendiliğinden
gavet düzenli sahneleri başarılı bir
şekilde canlandırabileceğini açıkça is-
pat etmiştir) hem de çoğu zaman fil-
mi, bir «western» havasına itip, esas
dâvadan ayırıp salt maceraya götür-
mekte.

«YEDİ SİLÂHSÖR» ün başlangı-
cındaki cenaze arabası motifini baş-

ka bir şekilde halletmek, oduncu tipi-
ni aynı tarzda - ve görüntülerle - ta-
nıtmak, başlıca kişilerin çizilmesinde
- gene Sturges'in filmine bağlı kal-
mak suretile - aşırı bir «tip» secimine
gitmek, üstelik bunu yaparken her
biri vatanperver ve kahraman, hüvi-
yetine giren bu kişilerin bazılarına
bir macerapereste uygun davranışlar
uydurmak, Konyakçı Züppe, Kadın
Katili, Veremli Genç veya Kürt'ü
özentiyi dayanarak çizmek, bunlara
toplumumuza özgü bir özellik, bir ki-
şilik vermemek, yanlış ve zararlı bir
düşüncenin sonucudur.

Yukarki etkilerden uzak kaldığı
sürece «ON KORKUSUZ ADAM»
Kıbrıs'ta Rum çetecilerin hücumları-
na ve vahşetine maruz kalan bir kö-
yün ve bu köyü savunmak için Antal-
ya'dan yola çıkan on Türk gencinin
hikâyesine sathi bir şekilde eğilmek-
le beraber biçimi, Tunç Başaran'ın
hissedilen gayreti ve baştan sonuna
kadar aksarıyan temposu ile seyirci-
ye hitap etmesini bilen bir filmidir.

Yalnız gönül isterdi ki Kıbrıs mü-
cahitlerinin destanını ele almak iste-
yen ilk Türk filmi yabancı örnekler-
den uzak kalıp, kolay yolu seçemeyip
özentiden uzak her yönü ile orijinal
ve her halî ile bizim olan bir hikâye-
ye bir senaryoya dayanabilseydi.

Orhan

Günşiray'ın

Filmografisi

- 1956 Lejyon Dönüşü, Cehennem Yolu
- 1958 Hayat Cehennemi, Kederli Yıllar, Murrat Çeşmesi, İstanbul Maceraları, Fosforlu Cevriye,
- 1959 Ninno Binnaz, Civanmert, Ölüm Perdesi Kıtıbiyoz Tuzak
- 1960 Yabancı Kız, Vatan ve Namus, Aslan Yavrusu, Üç Çapkın Gelin, Dolandırıcılar Şahı,
- 1961 Dikenli Gül, Mahalleye Gelen Gelin, Ölüm Film Çekiyor, Seviştığımız Günler, Allah Cezanı Versin Osmanbey, Oy Farfara Farfara, Tatlı Belâ, Çapkınlar, Aşk ve Yumruk,
- 1962 Cengizhan'ın Hazinesi, İkimize Bir Dünya, Çam Sakızı, Geçti Buranın Pazarı Üç Çiçek Bir Böcek, Kadın ve Tabanca, Fosforlu Oyuna Gelmez, Sahte Nikâh, Zoraki Milyoner, Bir Gecelik Gelin, Cici Kâtibem, Erkeklik Öldü mü Atıfbey, Siyah Melek, Dostluklar Yaşadıkça, Külhan Aşkı,
- 1963 Bazıları Dayak Sever, Baş Belâsı, Hop Dedik, Hizmetçi Kızın Hatıraları, Azrailin Habercisi, Manyaklar Köşkü, Sıralardaki Heyecanlar, Yarın Bizimdir, Çiçeksiz Bahçe, Kadınlar Hep Aynıdır, Çapraz Delikanlı, Uçurumdaki Kadın, Erkek Sözü, On Güzel Bacak,
- 1964 Şeytanın Uşakları, Dullar Tercih Edilir, Şehrazat, Hizmetçi Dedğin Böyle Olur, Dağ Başını Duman Almış, Yankesici Kız,
- 1965 Beleş Osman, Gizli Emir, Kadın Okşamak ister.

Orhan Günşiray, Suphi Kanerle «Kadın ve Tabanca» da

MART

- 36) **Kancık**, Reji: Dr. Alyanak, Senaryo: Safa Önal, F. Direktörü: Memduh Yüksekman, Oyuncular: Ekrem Bora, Leylâ Sayar, Müşfik Kenter, Hayatî Hamzaoğlu, Senih Orkan, Hüseyin Baradan, Danyal Topatan (Koçanga Film)
- 37) **Dokunma Bozulurum**: Reji: Ümit Utku, Senaryo: Bülent Oran, F. Direktörü Ali Yaver, Oyuncular: Öztürk Serengil, Aysel Tanju, Meral Sayın, Yavuz Karakaş (Kervan Film)
- 38) **Bozuk Düzen**, Reji: Haldun Dormen, Senaryo F. Direktörü: Turgut Ören, Oyuncular: Belgin Doruk, Ekrem Mora, Müşfik Kenter, Ayfer Feray, Nurban Nur, Altan Erbulak (Dormen Film)
- 39) **Fırıldak Naci** Reji: Hicri Akbaşlı, Senaryo: F. Direktörü: Rafet Şiriner Oyuncular: Tamer Yiğit, Sibel Göksel, (Yakar Film)
- 40) **Şoför Nebahat Bizde Kabahat**, Reji: Süreyya Duru, Senaryo: F. Direktörü: Oyuncular: Sezer Sezin, Münir Özkul, Necdet Çağlar, Selma Güneri (Duru Film)
- 41) **Şepkemin Altındayım**, Reji: Ülkü Erakalın, Senaryo: Bülent Oran, F. Direktörü: Kenan Kurt, Oyuncular: Öztürk Serengil, Ajda Pekkan, Yusuf Sezgin, Vahi Öz, Hüseyin Baradan, Sami Hazinses, Ugur Kivılcım, Rengin Arda ve Esen Püsküllü (Ülkü Film)
- 42) **Cumartesi Senin Pazar Benim**: Reji: Aram Gülyüz, Senaryo: Safa Önal, F. Direktörü: Gani Turanlı, Oyuncular: Fikret Hakan, Tanju Gürsu, Selda Alkor (Gürsu Film)
- 43) **Şahane İntikam**, Reji Nejat Saydam Senaryo: Bülent Oran, F. Direktörü: Mustafa Yılmaz, Oyuncular: Fatma Girik, Tamer Yiğit, Reha Yurdakul, Muzaffer Nebioğlu, Zuhâl Tan, Sami Hazinses, Bülben Üz (Yüksel Film)
- 44) **Tehlikeli Adam**, Reji: Hasan Kazankaya, Senaryo: Bilge Olgaç, F. Direktörü: Feridun Kete, Oyuncular: Yılmaz Güney, Selma Güneri, Gülsün Kamu, Samim Meriç, Zuhâl Tan, Tansu Sayın ve Yavuz Cener (Kazankaya Film)
- 45) **Hazretî Yusuf'un Hayatı**, Reji: Muharrem Gürses, Senaryo: Muharrem Gürses, F. Direktörü: Cezmi Ar, Oyuncular: Yuruf Sezgin, Sevda Ferdağ, Sami Ayanoğlu, Dinmez Er, İnci Birol, Devlet Devrim, Ağâh Ün. (Televizyon Film)
- 46) **İçimizdeki Boşluk**, Reji: Orhan Arıburnu, Senaryo: Orhan Arıburnu, F. Direktörü: Paşa Gündoğdu, Oyuncular: Nebahat Çehre, Yusuf Sezgin, Mümtaz Alpaslan, Tülin Elgin, Sami Hazinses, Danyal Topatan. (Dost Film)
- 47) **Başlık**, Reji: Kemal İnci, Senaryo: Cengiz Tuncer, F. Direktörü: Mustafa Yılmaz, Oyuncular: Fikret Hakan, Selma Güneri, Erol Taş, Mine Sun. (Kırmız Film)
- 48) **Kıralına Madensuyu**, Reji: Kemal Kan, Senaryo: Vecdi Uygun, F. Direktörü: Fevzi Eryılmaz, Oyuncular: Cüneyt Arkın, Nebahat Çehri, Muzaffer Nebioğlu, Hüseyin Boradan, Özdemir Han (Bosfor Film)
- 49) **Ah Bu Dünya**, Reji: Nuri Ergün, Senaryo: F. Direktörü: Necatî İlkaç, Oyuncular: Cüneyt Arkın, Safiye Filiz, Gürel Ünlüsoy, Kadir Savun, Bilge Tandogaç. (Fer Film)

- 50) **Garip Bir İzdıvaç**, Reji: Nejat Saydam. Senaryo:, F. Direktörü: Melih Sırtesen. Oyuncular: Türkân Şoray, Tamer Yiğit, Semih Seren, Pervin Par, Süleyman Turan, Acar Film)
- 51) **Kafadan Kontakaj**, Reji: Aram Gülyüz. Senaryo: Safa Önal. F. Direktörü: Gani Turanlı. Oyuncular: Öztürk Serengil, Gönül Yazar, Neriman Köksal Altan Günbay. (Serengil Film)
- MAYIS
- 52) **Artık Düşman Değiliz**. Reji: İlhan Engin. Senaryo: İlhan Engin. F. Direktörü:, Oyuncular: Ekrem Bora, Ajda Plkkan, Turgut Öztay, Neriman Köksal, Süleyman Turan, Semiramis Pekkan, Mümtaz Ener (Yurt Film)
- 53) **Tehlikeli Adımlar**, Reji: Mehmet Diner. Senaryo: Sezai Solelli. F. Direktörü: Manasi Fidmeridis. Oyuncular: Hülya Koçyiğit, Ediz Hun, Feridun Çölgeçen. (Güven Film)
- 54) **Konyakçı**, Reji: Tunç Başaran. Senaryo: Yılmaz Güney, F. Direktörü: Feridun Kete. Oyuncular: Yılmaz Güney, Neriman Köksal, Kadir Savun, Talât Gözbak, Devlet Devrim, Atilla Durukan, Tuncer Yurtiz, Bilge Tandoğaç. (Fer Film)

HAFTALIK RESİMLİ KAHRAMANLIK DERGİSİ

KARAOĞLAN'I
çocuğunuza,
öğrencinize ve
dostunuza
tavsiye ediniz.

KARAOĞLAN'IN MACERALARI
DÜNYANIN EN HEYECANLI RESİMLİ ROMANIDIR

(Değişme: 3)

Kazankaya Film

Sunar :

YILMAZ
GÜNEY

TEHLİKELİ ADAM

SELMA
GÜNERİ

SAMİM MERİÇ
GÜLSÜN KAMU
NEVZAT BİLSEL
CAHİT İRGAT
ZUHAL TAN
TANSU SAYIN
SEHER ŞENİZ

ve

YAVUZ CENE R

Rejl: Hasan Kazankaya

Senaryo: Bilge Olgaç

Op.: Feridun Kete

★

PEK YAKINDA

İstanbul Sinemalarında

Set: 1)

— 27 —

Televizyon Film

İFTİHARLA TAKDİM EDER

1965 LİSTESİ

- 1 — **KIBRIS'IN FETHİ**
Yılmaz Güney — Nebahat Çehre — Kadir Savun — Sami Ayanoglu — Feridun Çölgeçen — Danyal Topatan — Hasan Ceylan ve Nilüfer Aydan.
- 2 — **KASIMPAŞALI RECEP**
Yılmaz Güney — Selma Güneri — Tijen Par — Devlet Devrim — Mine Sun — Cahit İrgat — M. Soley — Hüseyin Peyda — Danyal Topatan — Ali Şen — Hasan Ceylan.
- 3 — **KARA FATMA**
Sezer Sezin — Ahmet Mekin.
- 4 — **KAMALI ZEYBEĞİN İNTİKAMI**
Yılmaz Güney — Nebahat Çehre ve Devlet Devrim.
- 5 — **KARADAĞLI EFE**
Tanju Gürsu — Serpil Gül — Özkan Yılmaz — Barbaros Erbes — Nurlan San — Nevzat Kış.
- 6 — **ANA BENİ FVERSENE**
Ahmet Mekin — Nilüfer Aydan — Ali Sen — Mine Soley — Barbaros Erbes — Nurlan San ve Muharrem Gürses.
- 7 — **KAMALI ZEYBEK**
Yılmaz Güney — Nebahat Çehre — A. Tarık Tekçe — Nevzat Kış.
- 8 — **KARA SAHİN**
Yılmaz Güney — Semra Sar — A. Tarık Tekçe — Hüseyin Ba-

radan — Necdet Tosun — Nurlan San.

- 9 — **ÇOK GÖRDÜ FELEK**
Muhterem Nur — Uğur Kıvılcım — Nilgün Esen.

1966 SÜPER PRODÜKSİYON

- 10 — **HAZRETİ YUSUFUN HAYATI**
Yusuf Sezgin — Sevda Ferdağ — İnci Birol — Erol Taş — Ağâh Hün.
- 11 — **ŞAHMERAN**
Yılmaz Güney — Selma Güneri.
- 12 — **ERKEKSİZ KADINLAR**
Nebahat Çehre — Selma Güneri — Nilgün Esen ve Cüneyt Arkin.
- 13 — **YEDİ DAĞIN ASLANI**
Yılmaz Güney — Nebahat Çehre
- 14 — **ŞANLI YAVUZ**
Fatma Girik — Cüneyt Arkin — Mine Sun — Barbaros Erbes — Necdet Tosun — Sami Hazinnes ve Hulusi Kentmen.
- 15 — **PERİ KIZI**
Hülya Koçyiğit — Burçin Oraloğlu.
- 16 — **GENC KIZ AŞKI**
Fikret Hakan — Selma Güneri — Nilgün Esen — Sami Hazinnes.
- 17 — **HACI YATMAZ**
Gazanfer Özcan — Ajda Pekkan
- 18 — **DEMİRCİ EFE**
Fikret Hakan — Sevda Ferdağ.

2 BÜYÜK SÜRPRİZ FİLM

KRALLARIN KADRI HUDUTLARIN KANUNU

İzmir İşletme: ÜSTÜN FİLM - R. ORAN
1331 Sok. Telefon: 24725

Adana: Şahinler Film Tel: 6846 N. Dilbaz
Samsun: Şafak Film Tel: 1204
Alâeddin Perveroğlu

MERKEZ: Beyoğlu Ahududu Cad. 30/1 -

34/10 Telefon: 49 46 92

MODERN KİTAPLAR SERİSİNDEN :

1961 Akademi Fransız Edebiyat Ar-
mağanı'nı Kazanan :

SOMERT MAUGHAM'ın

ALDANIŞ

— ÇIKTI —

Lüks bez ciltli, nefis baskı, kuşe
gömlek içinde Fıatı 10 Lira
(Ödemeli gönderilir)

İSTEME ADRESİ: Coşar Orhan Şilliler
Vilâyet Karşısı 37/1 — İstanbul

(Değişme: 4)

SET KİTABEVİNİN YENİ YAYINI

HALTER ve YAY

ÇALIŞMALARI ALBÜMÜ

Büyük boy, ofset baskı, 50 den fazla açıklamalı ve resimli çalışma şekli Fıatı 250 Kr. Kitapçılara % 25 indirim yapılır. (İstanbulda bütün kitapçı ve bayilerden sorunuz.) Taşrada 31. Sayfada belirtilen kitapçılardan alabilir veya pul karşılığı kitabevimizden isteyebilirsiniz.

BAŞKA İLÂNLARIMIZDAN

Okuduğunuz diğer çeşitleri sorunuz.
Mektuplar cevaplanır.)

SET KİTABEVİ

Beyazıt - İstanbul

SENARYO YAZMA TEKNİĞİ
VE SİNEMADA
ARTİSTİK OYUN SANATI

★

Yazanlar :

ALİ K. MERAM
TEKİN AKPOLAT

★

Senaryo yazacaklara, perdeye intisap edeceklere hakiki bir rehber.

Fıatı 5 Lira

Ödemeli veya pul karşılığı
gönderilir.

★

İsteme Adresi :

KÜLTÜR KİTABEVİ
Ankara Cad. 62/2 - İstanbul

(Set: 3)

SET KİTABEVİ'nden İSTEYEBİLECEĞİNİZ SİNEMA YAYINLARI:

SİNEMA YAYINLARI LİSTESİ :

SİNEMA EL KİTABI, Nijat Özön	(15 — TL.)
ANSİKLOPEDİK SİNEMA SÖZLÜĞÜ, Nijat Özön	(20 — »)
TÜRK SİNEMA TARİHİ, Nijat Özön	% 40 tenzilâtlı (6 — »)
SİNEMA SANATI Nijat Özön	(2.50 — »)
SİNEMA TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ, Nijat Özön	(12.50 — »)
ÜNLÜ SİNEMA REJİSÖRLERİ, T. Kakinç	(5 — »)
SENARYO TEKNİĞİ, Orhan Kemal	(4 — »)
SENARYO YAZMA TEKNİĞİ, T. Akpolat, A. K. Meram	(5 — »)
SİNEMA TARİHİ, Zahir Güvemli	(5 — »)
FİLM DÜNYASI, Münir Hayri Egeli	(1 — »)
ŞARLO, Teoman Aktürel	% 40 tenzilâtlı (3 — »)
ÖTELERDE, Hakkı Özkan	(2 — »)
Sİ - SA Dergisi (5) sayı	(5 — »)
SİNE - FİLM Dergisi (3) sayı	(3 — »)
SİNEMA 65 Dergisi sayısı	(1 — »)
FİLM Dergisi	(5 — »)

NOT: Listeye almadığımız Sinema yayınları yoktur.

★

Kitap bedelleri önceden peşin olarak gönderilmelidir. (pul veya para olarak) Ödemeli istenen siparişlerin posta masrafı alıcıya eklenir. Peşin siparişlerin PTT masrafı kitabemimize aittir. Mektuplar mutlaka cevaplandırılır. Sorunuz - isteyiniz

SET KİTABEVİ

Balıpaşa Yokuşu 118/A Beyazıt - İstanbul

SET KİTABEVİNİN YENİ ÇEŞİTLERİ

Tercüman, Haber, Cumhuriyet, Milliyet, Yeni İstanbul Gazeteleri, Halter, Artist, Karaoğlan, Çıra, Baster dergileri ile beraber

**EN GENİŞ ŞEKİLDE «SİNEMA 65» DERGİSİYLE
DUYURULACAKTIR.**

SİNEMA 65

Dergisi'ni

BULACAĞINIZ

BELLİ BAŞLI

KİTAPÇILAR: _____

İstanbul :

(Beyazıt) _____

ELİF Kitabevi

İSTANBUL Kitabevi

UĞRAK Kitabevi

ALİ ÖKTEN Kitabevi

SET Kitabevi

(Divanyolu) _____

KÖŞE Kitabevi

(Lâleli) _____

GENÇLER Pazarı

(Aksaray) _____

KİTAP Kitabevi

(Beyoğlu) _____

FERİT (Taksim)

OHANNES (Ağacami)

RUMELİ PASAJI

TÜNEL Bayii

(Karaköy) _____

KÖRÜ Bayileri

KADIKÖY İSKELESİ Bayii

Genel Dağıtım :

MUSTAFA ÖNEŞ YAYIN - DAĞITIM BÜROSU

Cağaloğlu, Şeref Efendi Sok. 33/11 İstanbul

(Kadıköy) _____

İSKELE (Semih)

GENÇLİK Kitabevi

YENİ KÜLTÜR Kitabevi

(Niğantaşı) _____

DENİZ Kitabevi

UÇGEN Kitabevi

Ankara : _____

BİLGİ Kitabevi

DEVİRİM Kitabevi

SERĞİ Kitabevi

İzmir : _____

YAVUZ Kitabevi

TAGA Kitabevi

Adana : _____

KİTAPSARAY

Bursa : _____

AYDINLAR Yayınevi

Erzurum : _____

ERÇA Kitabevi

Diyarbakır : _____

KARINCA Kitabevi

Gaziantep : _____

ÜNLER Kitabevi

Elâzığ : _____

KARDEŞLER Kitabevi

Set Kitabevinin Organize ettiği :

ABONE KAMPANYAMIZA KATILINIZ :

Bu tür dergilerin uzun ömürlü olmayışının bir nedeni de okuyucu - abone sayısının belli bir sayıyı aşamayışdır. SİNEMA 65 bu sayısıyla sayfalarını artırırken, baskısını da çoğaltmış ve daha fazla okuyucu kazanıp, daha geniş bir çevreye yönelmeye başlamıştır. Bu çabasını Abone kampanyası ile geliştirmiş dileğindedir. Sinema çevrelerinden ve okuyucularından göreceği ilgiye inanarak aboneler için bazı imkânlar sağlamaktadır.

ABONE OLAN OKUYUCU :

- ★ Tanesi 150 Kr. olan dergi'ye, yine yılda 10 lira verip 12 sayı olarak 80 kuruştan alacaktır.
- ★ İyi kâğıda yaptığımız özel baskı sayılar yalnız abonelere gönderilecektir.
- ★ Dergi çıkar çıkmaz ve en önce, özel zarf içinde abonelere ulaştırılacak, gereğinde ek mektuplarla bilgi verilecektir.
- ★ İlk sayılar da derhal gönderilecek, Set Kitabevinin diğer çeşitlerinden aldığı da azami kolaylığı göstermektedir.
- ★ Ve ... Her aboneye (önceki abonelerimizden, kitap armağanı almamış olanlara da) BİLGİ ÇANTASI adlı, renkli, ofset baskı büyük kültür dergisinin ilk 6 sayısını armağan olarak gönderilecektir.

BAŞKA ABONELER SAĞLIYAN OKUYUCU :

- ★ İki abone daha sağlamakla, BİLGİ ÇANTASI dergisinin ilk 12 sayısını armağan alacak.
- ★ Üç abone sağlamakla, BİLGİ ÇANTASI dergisinin ilk 12 sayısını CİLTLİ olarak armağan alacak,
- ★ Beş abone sağlamakla ilk 24 sayıyı İKİ CİLT olarak armağan alacaktır.

Daha fazla abone bulanlara «TÜRK SİNEMA TARİHİ» de armağan gönderilecektir.

DUYURMANIZI - İLGİNİZİ BEKLİYORUZ
YILLIK ABONE SADECE 10 LİRA'DIR